

Το παράρτημα που ακολουθεί δεν αποτελεί μέρος της ανάλυσης της ECRI και των προτάσεων της για την κατάσταση στην Ελλάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ECRI σημειώνει ότι η ανάλυση, που περιέχεται στην δεύτερη έκθεση της για την Ελλάδα, είναι ενημερωμένη μέχρι 10 Δεκεμβρίου και οποιαδήποτε μεταγενέστερη εξέλιξη δεν έχει ληφθεί υπόψη.

Σύμφωνα με την ανά χώρα διαδικασία της ECRI, ένας εθνικός σύνδεσμος ορίστηκε από τις Ελληνικές αρχές για να συμμετάσχει στον εμπιστευτικό διάλογο της ECRI για το σχέδιο Έκθεσης για την Ελλάδα και αριθμούς σχολίων του λήφθηκαν υπόψη από την ECRI και εντάχθηκαν στην Έκθεση.

Ωστόσο, και σε συνέχεια αυτού του διαλόγου, ο εθνικός σύνδεσμος ρητά ζήτησε τη δημοσίευση των ακόλουθων παρατηρήσεων των Ελληνικών αρχών με τη μορφή παραρτήματος στην έκθεση της ECRI.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ECRI ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

A. Γενικές παρατηρήσεις.

Οι Ελληνικές Αρχές επιθυμούν να εκφράσουν την πλήρη υποστήριξή τους στην ECRI, της οποίας η συνεισφορά στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της έλλειψης ανοχής στην Ευρώπη είναι πολύτιμη. Προσδοκούμε ότι η ECRI θα υιοθετήσει κατά την εκτέλεση της Εντολής της, μιά εποικοδομητική προσέγγιση συνεργασίας, η οποία θα βασίζεται στην αμοιβαία κατανόηση, στην εμπιστοσύνη, στην αντικειμενικότητα και στον ειλικρινή διάλογο με τα ενδιαφερόμενα κράτη.

Σύμφωνα με το Επεξηγηματικό Σημείωμα της ECRI για τη Διαδικασία του Εμπιστευτικού Διαλόγου, ο Σύνδεσμος της Ελληνικής Κυβέρνησης καλείται να επισημάνει "οιαδήποτε ενδεχόμενα λάθη επί πραγματικών στοιχείων" που θα είχαν ίσως περιληφθεί στο Σχέδιο της Έκθεσης για την Ελλάδα. Το έργο αυτό γίνεται εξαιρετικά δύσκολο στην περίπτωση του παρόντος Σχεδίου, δεδομένου ότι περιέχει ελάχιστα πραγματικά στοιχεία. Οι γενικεύσεις και οι κρίσεις αφθονούν στο κείμενο, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις δεν παρέχονται πραγματικά στοιχεία προς θεμελίωσή τους. Σε άλλες περιπτώσεις, συμπεράσματα εξάγονται από μεμονωμένα περιστατικά, τα οποία εσφαλμένα (και άδικα) αντιμετωπίζονται σαν κανόνας και όχι ως εξαιρέσεις, όπως πράγματι θα έπρεπε να γίνεται. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση της περιγραφής της στάσης της Ελληνικής κοινωνίας ως συνόλου. Για κάθε αρνητικό περιστατικό που αναφέρει ή υπαινίσσεται η

Έκθεση, υπάρχουν εκατοντάδες θετικά παραδείγματα, που δεν λαμβάνονται υπ' όψιν.

Πράγματι, όσον αφορά ειδικότερα στη στάση του κοινού έναντι των μεταναστών στην Ελλάδα, πρέπει να σημειωθεί ότι οι ελάχιστες και μεμονωμένες περιπτώσεις εχθρικής συμπεριφοράς από περιθωριακά άτομα, τα οποία κινούνται έξω από τον κοινωνικό ιστό, προκάλεσαν την αυθόρμητη αντίδραση της Κοινής Γνώμης στο σύνολό της και την ξεκάθαρη καταδίκη αυτών των συμπεριφορών από την Κυβέρνηση και όλα τα πολιτικά κόμματα. Κανένα πολιτικό κόμμα στην Ελλάδα δεν περιλαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα, ξενοφοβικά στοιχεία στο πρόγραμμά του.

Είναι αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι, σε μία ήπειρο όπου κόμματα με σαφώς ξενοφοβικά προγράμματα γίνονται ολοένα και πιο δημοφιλή, η Ελλάδα - μία χώρα που γνώρισε κατά την τελευταία δεκαετία τεράστια εισροή μεταναστών, κυρίως παρανόμων, και δραματική αύξηση του ποσοστού ανεργίας - παραμένει νησίδα μετριοπάθειας, στην οποία η ρητορική της ξενοφοβίας δεν ευρίσκει απήχηση στους ψηφοφόρους και, κατά συνέπεια, δεν καταφέρνει να ενταχθεί στη δημόσια ζωή. Οι μόνες δημόσιες εκδηλώσεις στην Ελλάδα για τους μετανάστες, προήλθαν κατά κύριο λόγο ως αντιδράσεις στα σπάνια περιστατικά εχθρότητας εναντίον τους, που αναφέρθηκαν παραπάνω, και ήσαν εκδηλώσεις συμπάθειας και υποστήριξης. Επί πλέον, υπάρχουν αμέτρητες περιπτώσεις αλλοδαπών οι οποίοι οδηγήθηκαν στη χώρα παράνομα και εγκαταλείφθηκαν (κυριολεκτικά ξεφορτώθηκαν) σε συνοριακές ζώνες, όπου έγιναν δεκτοί και τους προσφέρθηκε βοήθεια τόσο από τον τοπικό πληθυσμό όσο και από τις Ελληνικές Αρχές.

Οι συντάκτες της παρούσας έκθεσης της ECRJ φαίνεται να αγνοούν αυτή την πραγματικότητα και αντ' αυτού μιλούν - χωρίς απόδειξη των αφορισμών τους- για "σημαντικό ποσοστό ξενοφοβικού αισθήματος" στην Ελλάδα και για άρνηση της Ελληνικής κοινωνίας να αναγνωρίσει τον πολυ-πολιτισμικό της χαρακτήρα.

Οι Ελληνικές Αρχές επιθυμούν να διαβεβαιώσουν τα μέλη της Επιτροπής, όπως και κάθε ενδιαφερόμενο, ότι η Ελληνική Κυβέρνηση και η Ελληνική κοινωνία έχουν πλήρη αντίληψη της πραγματικότητας που επικρατεί στη χώρα. Αποδεχόμαστε τις ενώπιόν μας προκλήσεις αλλά αισθανόμαστε ότι είμαστε απολύτως ικανοί να τις αντιμετωπίσουμε και δεν τις φοβόμαστε. Αυτό που όμως δεν είμαστε διατεθειμένοι να αποδεχθούμε είναι προκαθορισμένα ιδεολογήματα για τον χαρακτήρα της κοινωνίας μας.

Οι πολιτικές της Ελληνικής Κυβέρνησης στους τομείς που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα της ECRI, όπως και σε όλους τους άλλους τομείς, καθορίζονται από τις εκτιμήσεις για τις ανάγκες των ατόμων που ζουν στη χώρα - χωρίς διακρίσεις ως προς την ιθαγένεια, εθνική καταγωγή, θρησκεία ή ακόμα τη νομιμότητα της παρουσίας τους στην Ελλάδα - και δεν πηγάζουν από κάποια θεωρητική/ιδεολογική τοποθέτηση ως προς τη σύνθεση της Ελληνικής κοινωνίας. Και, βεβαίως, δεν υπονοούν προσχώρηση της Ελληνικής Κυβέρνησης στην αντίληψη περί πολυ-πολιτισμικού χαρακτήρα της Ελληνικής κοινωνίας. Η έννοια αυτή, που αναφέρεται επανειλημμένα στην Έκθεση, δεν έχει, κατά την γνώμη μας, αναλυθεί αρκετά σε όλες τις πολιτικές και νομικές πτυχές της και, συνεπώς, δεν μπορεί κανείς να καταφεύγει επιπόλαια σ' αυτήν.

Υπό το ανωτέρω πρίσμα, οι Ελληνικές Αρχές επιθυμούν να διαβεβαιώσουν την Επιτροπή ότι λαμβάνουν δεόντως υπ' όψιν τις συστάσεις της στη συνεχή τους προσπάθεια να συνεισφέρουν στον πανευρωπαϊκό αγώνα κατά του ρατσισμού και της έλλειψης ανοχής.

B. Ειδικές παρατηρήσεις.

Στο τμήμα αυτό σταχυολογούμε ενδεικτικά παραδείγματα ατεκμηρίωτων ή αποπροσανατολιστικών διατυπώσεων της Έκθεσης. Παραθέτουμε συμπληρωματικές πληροφορίες για ορισμένα σημεία της και διορθώνουμε άλλα λάθη μικρότερης σημασίας.

Υπάρχει ένας αριθμός παραγράφων, στις οποίες η εισαγωγή ή τα συμπεράσματα δεν συνάγονται από το κύριο σώμα του κειμένου τους, δηλαδή από τα αποδεικτικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτό. Για παράδειγμα, στις εισαγωγικές προτάσεις των παραγράφων 33, 34, 43 και στις καταληκτικές προτάσεις των παραγράφων 39, 41 οι διατυπώσεις που χρησιμοποιούνται στην έκθεση (παρά ότι, χάριν της αξιοπιστίας της Έκθεσης, είχαμε διατυπώσει όπως : "Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις ..." ή "Υπάρχουν αναφορές σχετικά με ...",) εξακολουθούν να αποτελούν γενικεύσεις, οι οποίες δεν στηρίζονται στα αναφερόμενα αποδεικτικά στοιχεία.

Όσον αφορά στην πολιτική εκπροσώπηση της Μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη, είναι περίεργο το ότι στην παράγραφο 9 καταγράφεται το παράπονο ότι μέλη της μειονότητας αντιμετωπίζουν δυσκολίες για να εκλεγούν νομάρχες ή νομαρχιακοί σύμβουλοι, αλλά σε κανένα σημείο της έκθεσης δεν γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι τρία μέλη της μειονότητας είναι μέλη του Κοινοβουλίου. Η παράλειψη αυτού του στοιχείου αποτελεί λάθος εξ ίσου σοβαρό με την διατύπωση ανακριβειών.

Δεν είναι ακριβές αυτό που αναφέρεται στην παράγραφο 20, ότι δεν υπάρχει στην Ελλάδα νομοθεσία που απαγορεύει τις διακρίσεις στην απασχόληση. Ο Νόμος 1414/84 προβλέπει την ισότητα των φύλων στην απασχόληση, καλύπτοντας όλο το φάσμα των εργασιακών σχέσεων. Επί πλέον, η Υπουργική Απόφαση 33605/15.6.99 καθιερώνει προγράμματα απασχόλησης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας. Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι τα Προεδρικά Διατάγματα 358/97 και 359/97 θεσπίζουν πλήρη ισότητα δικαιωμάτων στην απασχόληση μεταξύ Ελλήνων πολιτών και όλων των αλλοδαπών που εργάζονται νόμιμα στην Ελλάδα, δηλαδή κατόχων της πράσινης κάρτας, χωρίς να υπάρχει φυλετική ή άλλη διάκριση.

Στην παράγραφο 21 η διατύπωση, σύμφωνα με την οποία "μη Ορθόδοξες-κυρίως άλλες χριστιανικές - θρησκευτικές ομάδες" συναντούν προβλήματα "στην απόκτηση οικοδομικών αδειών και ίδρυσης χώρων λατρείας" είναι εντελώς αβάσιμη. Στην πραγματικότητα, κατά την περίοδο 1994-1998 εγκρίθηκαν και οι 84 αιτήσεις που υποβλήθηκαν για ίδρυση χώρων λατρείας (χορηγήθηκαν 84 άδειες). Το 1999 εκδόθηκαν 19 τέτοιες άδειες. Σήμερα, εκκρεμούν 18 αιτήσεις η καθυστέρηση των οποίων οφείλεται στην πρόσφατη εισαγωγή μιάς νέας ρύθμισης σύμφωνα με την οποία οι αιτούντες θα πρέπει να προσκομίζουν μία βεβαίωση ότι το κτίριο του προτεινόμενου χώρου λατρείας πληροί ορισμένες προδιαγραφές ασφαλείας. Επί πλέον, σημειώνεται ότι ουδείς διώκεται για προσηλυτισμό κατά την τρέχουσα περίοδο. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που αναφέρονται στην Έκθεση αφορούν παλαιά περιστατικά, για τα οποία το Συμβούλιο της Ευρώπης διαπίστωσε ότι εφαρμόσθηκαν πλήρως όσα αποφάσισε το Δικαστήριο. Υπό το φως των ανωτέρω, το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι "απαιτούνται ακόμα σημαντικές προσπάθειες για την πλήρη εγγύηση της θρησκευτικής ελευθερίας των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων" στην Ελλάδα δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Στην παράγραφο 24, η έκφραση που χρησιμοποιείται για την αναφορά σε μιά ομάδα Ελλήνων πολιτών, τόσο στον τίτλο όσο και στο κύριο μέρος, προδίδει κάποια μεροληψία από πλευράς των συντακτών σε ένα ζήτημα προδήλως αμφιλεγόμενο. Μιά πιό ουδέτερη διατύπωση που χρησιμοποιείται στην παράγραφο 5 θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και εδώ : "Έλληνες πολίτες που αυτοχαρακτηρίζονται ως Μακεδόνες".

Στην παράγραφο 40 πρέπει να σημειωθεί ότι η διδασκαλία της Αλβανικής γλώσσας ως δραστηριότητα πέραν του εγκυκλίου προγράμματος στα δημόσια σχολεία, η οποία παρουσιάζεται στην έκθεση απλώς ως πρόθεση των Ελληνικών Αρχών, έχει ήδη εφαρμοσθεί εδώ και τρία χρόνια από το Υπουργείο Παιδείας. 3000 Αλβανοί νέοι συμμετέχουν σε αυτήν τη δραστηριότητα που ονομάζεται "Διαπολιτισμικό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα".

Στην παράγραφο 44 οι συντάκτες της έκθεσης εκφράζουν την άποψη ότι το δικαίωμα ίδρυσης, λειτουργίας και ελέγχου κοινωφελών ιδρυμάτων της Μουσουλμανικής μειονότητας είναι περιορισμένο ή επισφαλές. Αυτό δεν αληθεύει. Ο Νόμος 1091/80 προβλέπει την ελεύθερη εκλογή των διαχειριστικών επιτροπών αυτών των ιδρυμάτων. Στο πλαίσιο της ίδιας νομοθεσίας, τα ιδρύματα αυτά όπως και όλα τα ιδρύματα στην Ελλάδα, πρέπει να δηλώνουν όλα τα περιουσιακά τους στοιχεία. Η εκλογή καθυστερεί μέχρι να εκπληρωθεί ο όρος αυτός.

Όσον αφορά στο διορισμό των μουφτήδων, που αναφέρεται στην ίδια παράγραφο, θα ήταν χρήσιμο να αποσαφηνισθεί ότι η Μουσουλμανική κοινότητα συμμετέχει στη διαδικασία διορισμού, αφού η ίδια η μειονότητα επιλέγει και υποβάλλει στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων κατάλογο τριών υποψηφίων, από τους οποίους ο Υπουργός κάνει τον τελικό διορισμό.